

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. II. An quælibet obreptio, vel Subreptio vitiet rescriptum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

§. II.

An qualibet obreptio, vel Subreptio vitiet rescriptum?

1426. **Q**uestio est, an ex cuiuscunque veriteticentia, vel falsi allegatione per oratores commissâ, rescriptum ad supplicationem datum, vitietur, seu reddatur nullum, ac irritum? Ad hoc jam responsum est negativè, & dictum, rescripta gratiæ vitari solum, quando verum suppressum, & falsum tale est, ut, veritate cognita, rescribens non concessisset, seu non consensisset in gratiam ab oratoribus postulatam; difficultas tamen est, quæ sint illa, quorum suppressa veritas, vel falsâ allegatio sic avertisset animum concedentis?

1427. **R.** in hac materia *lib. 4. à n. 1162.* me fecutum, tanquam probabiliorem eorum sententiam, qui docent, illud verum esse de necessitate exprimendū, cuius expressio, *dispositione juris*, vel *receptâ consuetudine*, aut *stylo Romanæ Curie* id exigente, fieri debet; pro cuius intelligentia not. 1. illud *ex dispositione juris* exprimendum esse, de quo est in iure cautum, quòd, illo non expresso, Papa postulatū non concederet; ut ibidem dictum est *à n. 1168.* Huius ratio est, quia voluntas Principis, nisi aliud exprimat, præsumitur talis, qualis est intentio juris, ut notat gloss. in *c. Paratus*, 23. q. 1. Sanchez *l. 8. matrim. D. 21. n. 12.* Barbosa *l. 1. de iure Ecclesiast. c. 3. n. 107.* & alij. Hinc si aliqua qualitas taceretur, quæ ex dispositione juris exprimenda esset, quamvis etiam ignoranter, & absque dolo fieret, gratia vitaretur, & nulla foret; quia jura talis qualitatis expressionem *pro forma*, hoc est, *requisito substantiali* exigunt, ut colligitur ex *c. penult. de rescript.* ibi: Si proponente aliquo, *nondum se beneficium Ecclesiasticum affectum*, super provisione ipsius (*licet minus competens obtinentis*) rescriptum Apostolicum *de hoc mentionem non faciens*, impetretur: illud *veluti fraudulenter obtentum dicimus non valere.* & *c. Si motu proprio*, *cod. in 6. relato hie n. 1423.* ita Sanchez *cit. n. 14.* Layman *Theol. moral. l. 1. tr. 4. c. 22. n. 18.* & alij.

1428. Hinc fit, quòd rescriptum Papæ datum supplicanti *pro beneficio* impetrando, sit ipso jure irritum, ac nullum, si suppli-

cans expressit falsum, quòd non habeat aliquod beneficium, ut expressè definitum est in *c. Si proponente*, relato. ubi vides, quòd juris dispositione cautum sit, ne in supplicatione beneficii falsum exprimat, nimirum, quòd supplicans beneficio careat: cum tamen habeat, licet exiguum. Similiter non valet rescriptum beneficiale ad beneficium impetratum, *de beneficio impetrantis*, quod prius obtinuit, *non faciens mentionem*, ut dicitur *c. Cum adeo*, 17. *h. t.* Ex quo vides per reticentiam veri (*quòd quis jam antè habeat beneficium*) vitari rescriptum gratiæ de supplicanti providendo, adeoque *qualitatè beneficii prius obtenti*, juris dispositione, omnino esse exprimendum; secus rescriptum irritum esset.

1429. Advertendum autem inter rescripta beneficialia, quibus mandatur, ut alicui beneficium conferatur, alia esse *in forma pauperum*, seu *communi*, quibus præcipitur, ut Clericis, sine sufficienti patrimonio, vel beneficio contra canones ordinatis, ab Episcopo provideatur de beneficio, ne cogantur mendicare: alia verò gratiæ, quæ dantur pro alijs non indigentibus; Azor *p. 2. l. 6c. 32. q. 5.* illa etiam vocantur *rescripta iustitiæ*, cum æquum sit pauperibus Clericis provideri; quibus positis:

1430. In hac materia not. 1. rescriptum beneficiale *in forma communi*, obreptitium, & invalidum esse, si non fiat in eo mentio *de proprio patrimonio*; ad quod impetrans ordinatus est; secus tamen esse de rescripto gratiæ, *c. Postulasti*, 27. *de rescript.* & Rebuffus *in praxi benefic. tit. de differentiis inter rescripta gratiæ, & iustitiæ à n. 31.* quod verum est, sive ille sit, vel non sit ordinatus ad titulum sui patrimonij; quin hoc necessarium sit in impetrante rescriptum gratiæ, licet ad titulum sui patrimonij ordinatus sit; Pirhing, *de rescriptis n. 60.* ex praxi Romanæ Curie.

1431. Not. 2. tam rescripta beneficialia *iustitiæ*, quam *gratiæ* irrita esse; *omissâ mentione Vicariæ perpetuæ, vel alterius beneficii, quod impetrans obtinet*, *c. Postulasti*; 27. *h. t.* & notatum est supra, *esse sit modicum*, *c. proponente*, *eod.* & sive impetratum sit taciturnitate veri, sive expressione falsi, ut colligitur ex *c. Si motu*, 23. *de præbend. in 6.* & sive sit perpetuum, sive temporale; Felinus *c. in nostra*, 32. *h. t. n. 18.* idque

que ex perpetuo stylo Curie requiri ut formam, docet communis cum Pirhing *cit. n. 63. in fin.* Hinc ejus ignorantia non relevat.

1432. Nec sufficit ad cavendam ob- vel subreptionem expressio beneficii, prius obtenti, *utcumque*; sed exprimi etiam debet, *an sit dignitas, an personatus?* &c. nam aliàs irritum est, c. *Ad aures, h. t.* Similiter exprimi debet, *an beneficium*, quod quis habet, sit curatum? c. *Cum in illis, 16. de præbend. in 6.* & Abbas in c. *Ad aures, de rescript. n. 3.* item, *an requirat residentiam perpetuam?* arg. c. *fin. de Cleric. non resident.* item, *an sit juris patronatus?* *Memoch. de arbitrar. Judic. casu 201. n. 71. an electivum?* idem n. 84. *vel unitum alteri beneficio?* idem n. 91. vel si beneficium sit *Ecclesia Cathedralis*, quod non venit nomine beneficii in rescriptis ambitionis, c. *quamvis, de præbend. in 6.* Addunt quidam requiri etiam, ut exprimat *quantitas reddituum annorum* beneficii, pro quo supplicatur; Pirhing *cit. n. 65.*

1433. Not. 3. in impetratione *rescripti gratia* non requiri *mentionem obtenta pensionis Clericalis*, si alicui data sit non in titulum beneficii, sed stipendij, sicut laico; secus tamen est *in rescriptis justitia.* Nam sic tollitur in hoc casu causa concessionis, nempe egestas impetrantis. Not. 4. quando dicimus, in supplicatione pro beneficio, juris dispositione fieri debere mentionem beneficii, si quod orator prius habet, intelligi debere de beneficio *impetrato à Papa*; secus, si ab inferiore; huic enim censentur magis notæ qualitates beneficii, pro quo supplicatur; Felinus c. *in nostra, cit. n. 25. corollar. 29.*

1434. Not. 5. si prius impetratum est rescriptum à Sede Apostolica ad beneficium: in nova supplicatione ejus mentionem fieri debere, licet eidem renuntiaverit, c. *ad audientiam, 31. de rescript.* aliàs irritum decerni debet. Ex quo colliges, esto quis beneficio *obtento* renuntiare non possit sine licentia Superioris, c. *admonet, 14. de renuntiat: posse tamen, literis obtentis super beneficio vacaturo*; Abbas *in cit. c. ad audientiam, n. 3.*

1435. Not. 6. si quis, vi rescripti Papalis, receptus est in Canonicum alicujus Ecclesie, quin præbendam adhuc in illa consecutus sit, debere hujus mentionem facere in

supplicatione pro beneficio alterius Ecclesie, c. *in nostra, 32. h. t.* Ex quo sequitur fieri debere mentionem beneficii, quod quis prius habet, *aut in re, aut jure ad rem*; Abbas c. *in nostra cit. n. 2.* quod verum est, licet injustè illo spoliatus esset, cum habeat actionem illud repetendi; Abbas *cit. n. 10.* Nam qui actionem habet, five jus ad rem petendam, vel recuperandam, ipsam rem habere videtur, *reg. 15. ff. de reg. jur. junctâ glosâ.*

Not. 7. eum, qui beneficium sibi prius ab Episcopo collatum nondum acceptavit, ante acceptationem ejusdem posse aliud impetrare à Papa non factâ mentione prioris, esto sciat collationem prioris; quia sic illius *nec in re, nec ad rem* habet jus absolute; ita Sanchez l. 8. *matrim. D. 2. n. 60.*

Not. 8. rescriptum gratiæ à Papa impetratum contra alicujus Ecclesie consuetudinem, vel statutum, non valere, nisi ejus mentio fiat saltem sub clausula derogatoria: *non obstantibus statutis, vel consuetudinibus contrariis, c. Constitutus, de rescript. & c. Cum aliquibus, eod. in 6.* Et ratio est *ex c. 1. de constitut. in 6.* quia Papa rescribens non censetur velle derogare statuto, aut consuetudini locorum, nisi exprimat; & si statutum juratum sit, clausula esse debet: *non obstante statuto, etiam juramento confirmato.*

Not. 9. in supplicatione pro rescripto beneficii exprimendum esse, quod impetras *sit clericus.* Nam laicus beneficii non est capax, c. *Cum adeo 17. h. t.* quæ mentio jure communi non requiritur, sed semper subintelligitur; requiritur autem ex stylo Curie Romanæ; sic Pirhing, *de rescript. n. 79.*

Not. 10. in supplicatione pro beneficio, debere etiam exprimi *præbendam, & Canonicatum*; cum possit quis habere Canonicatum sine præbenda; vel hanc sine illo. Si tamen Papa mandet alicui conferri Canonicatum in Ecclesia aliqua, non requiritur mentio de præbenda, cum hæc sit consequens Canonicatum; Pirhing *cit. n. 79.*

Not. 11. rescriptum contra privilegium ordini Religioso concessum à Papa, nisi fiat ejus ordinis mentio in illo, irritum esse, c. *Cum ordinem 6. h. t.* Sed not. textum loqui expressè de ordine Cisterciensium;

sum; quamvis idem dici possit de alijs, qui eodem privilegio gaudent. Ex hoc autem habetur, quod Principis privilegium possit præscribere formam futuris rescriptis sic, ut eâ formâ non servatâ rescriptum sit irritum. Si quæras, an etiam fieri debeat mentio privilegij? R. debere fieri in rescripto gratiæ, præjudicante privilegio, non in rescripto justitiæ; hoc enim in judicio elidi potest exceptione, apponendô illi privilegium, c. *Inter, de sent. & re judicat.* Quid autem dicendum in casu mandati contra Regulares cum clausula: *non obstantibus privilegijs quibuscunque, & sub quacunque forma concessis*, constat ex dictis *supr. V. Layman in c. 6. h. t. n. 4. & seqq.*

1441. Not. 12. in impetratione novi beneficij, postquam aliquis se in aliud *intrusit*, vel id *non canonicè obtinuit*, non vitari rescriptum tacita intrusione, vel illicita assecutione, modò faciat mentionem beneficij primi; secus est de rescripto *ad idem beneficium*, ad quod vel per intrusionem, vel non canonicè pervenit; Pirhing *cit. n. 84.* Hæc allata sunt in exemplum rescripti vitiosi ex reticentia veri, seu qualitatis juris præscripto, ac dispositione exprimendæ. Ex quo sequitur, si taceatur aliqua qualitas, quam jura non jubent exprimi, quamvis, si expressa fuisset, Papa difficilius concessisset, non vitari rescriptum; ita Sanchez *l. 8. matr. D. 21. n. 11.* Layman *cit. c. 22. n. 18.* Parisius *de confident. g. 46. n. 54.* & alij, quos citat, & sequitur Vicentius de Justis *de dispensat. matrim. l. 1. c. 4. n. 10.*

1442. Hujus ratio est ex *n. 1427.* Et ideo merito dicit Garcia *de re benefic. p. 8. c. 3. n. 25.* & alij, quòd, si exprimenda essent omnia, quæ retraherent, vel retardarent Pontificem à concessione (licet jure, vel stylò non caveatur, esse exprimenda, nec de jure præstent impedimentum) nulla ferè gratia, seu concessio esset tuta, & certa; & esset valdè durum, & grave, subjacere hujusmodi nullitatibus ipso jure. Unde non immeritò Rodriguez *in Summa, tom. 1. cap. 237. n. 1. conclus. 1.* docet, valere dispensationem, tacitâ veritate, propter quam Papa majori cum difficultate concessisset, nisi jus exprimat, ut dicta qualitas exprimat.

1443. Dixi *n. 1427.* rescriptum vitari ex reticentia.

centia veri, vel qualitatis, quâ exprimi jubent *jura*, vel *stylus Curie*, aut *consuetudo*, id, quod procedit, etiam si Pontifex eo etiam expresso nihilominus consensisset in gratiam, ut docet de Justis *cit. n. 14.* quia præsumitur scientia, & dolus; cum jus commune omnibus pateat, consequenter ignorantia ejus non præsumatur; quod verum est, ubi jus clarum est. Quod autem dicitur *de stylo*, intelligi debet *de stylo Curie inconcusso, firmo, & stabili, & per ipsum Papam specialiter probato, & confirmato*, ut exponemus *n. 1467.* Idem dicendum venit, quando aliqua qualitas de consuetudine Principis exprimi deberet; quod intellige, si legitima sit; tunc enim habet vim legis, L. *Minimè, ff. de legibus*; sic Layman *Theol. moral. l. 1. tr. 4. c. 24.* & alij.

Quæstio est, an etiam obreptione, seu falsi expressione vitentur rescripta? affirmativam sequuntur complures apud Sanchez *cit. D. 21. n. 10.* etiam si falsitas versetur *circa causam solum impulsivam.* Nam gratia Principis habet tacitam conditionem: *si preces veritate nitantur*; ergo si à veritate alienæ sunt, gratia redditur nulla. Sed probabilius est, non vitari, nisi per falsitatem expressam excludatur verum de necessitate exprimendum, ut diximus in *n. 1427.* ubi rescriptum ostendimus vitiosum ex eo, quòd supplicans falsò dixerit, *se carere beneficio*; cum exprimere debuisset verum, *se jam aliquod habere*: vel falsò allegatur gradus remotior locò propinquioris; aut pro ratione, impetrandi gratiam, falsò allegatur causa, quæ, si extaret, omnino sufficiens esset ad impetrandâ gratiam, qualis communiter dicitur causa finalis.

Circa hoc not. duplicem esse causam, præsertim dispensationis, quæ per rescripta fit, nempe *finalem & impulsivam.* Finalem vocat Lotharius *de benefic. l. 2. q. 36. n. 28.* quæ funditus, & ex toto movet animum disponentis, aliter verosimiliter non concessuri; vel, ut notat Mantica *de Conjectur. l. 6. tit. 14. n. 7.* propter quam Princeps concedere vult; & ea non existente concedere non vult; quæ proinde resolvitur in conditionem, *sine qua non*; sic Layman, *Theol. moral. l. 1. tr. 4. c. 22. n. 22.* Ex hoc sequitur, quòd falsitas circa causam finalem semper vitiet rescriptum; cum enim per eam ponatur defectus conditionis, *sine qua non*, seu, qua non existente Princeps

ceps concedere non vult, quod petitur, ut dictum est; hoc ipso, quod intercurrat talis falsitas, necesse est corrumpi Principis consensum, sine quo non stat vis, & validitas rescripti; & colligitur ex c. *Si pauper* 3. de *præbend. in 6.* quod verum est, licet absit dolus, & malitia; nam *bona fides*, si intercessit, *excusat* quidem actum à culpa, *sed non à nullitate*; quia per bonam fidem non ponitur causa, sine qua non stat in Principe consensus, qui tali casu attenditur, ut rectè notat Sanchez *cit. l. 8. D. 21.* prælettim n. 56.

1446. Causam impulsivam dicunt, ob quam rescribens petita concedit non simpliciter, sed *facilius*; quia nimirum talis est, ut eâ etiam non allegatâ, & absente, spectato merito causæ, Princeps rationabiliter concederet; ita Sanchez *cit. n. 8.* Coninck de *Sacram. D. 33. n. 58.* Lotherius de *re beneficiar. l. 1. q. 45. n. 46.* Ad rationem contrariam in n. 1444. & dictâ clausulam (*si preces veritate nitantur*) non intelligi de causâ impulsivâ; cum ab ea consensus non dependeat, *quoad esse simpliciter*, ut dictum est; consequenter non transeat in conditionem, *sine qua non.*

1447. Quæstio altera est, quæ causæ in particulari censeantur *finales*? respondet Sanchez *cit. D. 21. n. 41.* Layman *cit. n. 23.* Bonacina de *legibus D. 1. q. 2. p. 4. n. 8.* Pontius l. 8. c. 17. §. ult. n. 41. & alij, si in supplicatione Pontifici porrecta (pro gratia dispensationis v. g.) allegetur *una tantum causa*, hanc cenferi finalem; ratio est, quia, cum præsumi non possit, Pontificem *sine causa* dispensare, eo ipso, ubi una tantum causa ponitur, præsumendus est ex illa *finaliter* procedere. Quid verò dicendum, si plures causæ allegentur *alternativè*, vel *copulativè*, quarum quælibet, aut nulla seorsim ab alijs sufficiens sit? constat *ex dict.*

1448. Not. autem ulterius. 1. si causæ allegatæ, quamvis sufficientes sint ad concedendum, sic expositæ sint, ut dignosci nequeat, ex qua finaliter processerit concedens, non esse attendendam *intentionem postulantis*, sed *concedentis*; & ubi hæc prudenter colligi potest, secundum eam iudicandum; in pari autem dubio præsumendum pro ea, quæ vera & sufficiens est; cum in tali casu interpretatio fieri debeat, ut potius valeat, quam, ut non va-

leat actus; ita Sanchez *cit. n. 5.* Layman, & alij.

Not. 2. in dubio, an allegata causa censetur finalis, vel impulsiva? censendam esse impulsivam, nisi sola & unica sit allegata propter n. 1447. Nam in dubio præsumendum est pro valore actûs, ut diximus *num. preced.* ita Sanchez *cit. D. 21. à n. 20.* Escobar *Theol. moral. tr. 1. examin. 16. c. 4. n. 124.* Pontius *cit. c. 17. n. 41.* & alij.

Not. 3. tunc causam allegatam censeri *per se sufficientem*, quando talis est, ut, si etiam sola allegaretur, secundum stylo, & consuetudinem Cancellariæ Apostolicæ, ex ea concedi soleat talis gratia, vel dispensatio in ejusmodi casu; si autem adducatur sola, & non admittatur de stylo, cenferi *per se insufficiente*; ita Pontius l. 8. de *matr. c. 17. §. ult. n. 41.* Et de his, quoad dispensationes matrimoniales, plura dicimus in l. 4. q. ult. p. 2. à n. 2010.

§. III.

An vitietur rescriptum, si culpâ sollicitatoris, vel Officialium Romana Curia, commissa est obreptio, vel Subreptio?

Loquimur de casu obreptionis, vel subreptionis circa causam *finalem*, de qua n. 1445. Ante resolut. uot. ex Pyrho Corrado in *praxi dispens. Apostol. l. 7. c. 4. n. 4.* Pium V. in sua constitutione, & motu proprio, incip: *Cum sicut accepimus, nonnulli sua conscientie prodigi*, &c. ut habetur apud eundem *loc. cit.* decrevisse, ut incurrant pœnas falsi, omnes, & singuli Procuratores, Officiales S. Pœnitentiariæ, & alij quicumque sollicitatores, & scriptores, qui in matrimonialibus dispensationibus impetrandis veritatem facti à narratione, quam ab ipsis partibus acceperunt quoad substantialia, & qualitates necessario exprimendas, diversam faciunt, seu quoquo modo invertunt, immutant, vel depravant, quibus positis:

Quæstio est, an delegatus, cui committitur dispensatio cû oratoribus, procedere possit ad executionem in casu, quo illi sincerè exposuerunt impedimentum inter se existens (v. g. *consanguinitatis*) & super eo dispensari petierunt, si per incuriam scriptoris in rescripto exprimeretur

impe-